

SYSEL OBEČNÝ (*SPERMOPHILUS CITELLUS*) - VYHYNULÝ DRUH VÝCHODOČESKÉ FAUNY

European souslik (*Spermophilus citellus*) - the extinct species
of East Bohemia

Jiří REJL

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Boženy Němcové 2625, 530 02 Pardubice

Sysel obecný byl v minulosti běžným druhem živočicha. V devadesátých letech zanikl poslední dvě známé sýslí kolonie na území východních Čech.

Úvod

Sysel obecný (*Spermophilus citellus*) typicky stepní druh patřil mezi hojně živočichy, kteří byli dříve řazeni mezi „zemědělské škůdce“. Změny v krajině a způsobu hospodaření v zemědělství byly jedny z hlavních důvodů, které zapříčinily jeho natolik rychlý úbytek, že zoologové téměř nestačili zaregistrovat místa jejich původního výskytu. Právě díky své hojnosti byl sysel zvířetem opomíjeným. Monografie z roku 1964 od profesora Grulichy byla spíše zaměřena na zjištění ekologických nároků tohoto živočicha, které by umožnily proti němu „úspěšný boj“ a snížily ztráty v tehdejší socialistickém zemědělství.

Historické údaje o výskytu

První údaje o sýslovi z oblasti východních Čech pocházejí od PRAŽÁKA (1896), který ho uvádí z okolí Pardubic a Hradce Králového.

Následuje práce DOKONALA (1906), kde je uváděn výskyt z Chrudimska a Nasavrcka. Následuje několik desítek let odmlky a systlem se zabýval již zmíněný GRULICH (1964), který studoval sýslí kolonie v okolí Hradce Králové.

Ucelený přehled o výskytu sýsla ve východních Čechách na základě dotazníkové akce dokládá RYBÁŘ (1972) (obr. 1). Některé konkrétní lokality uvádí SKLENÁŘ a SVOBODA (1972a,b).

Ve Východočeském muzeu v Pardubicích se nacházejí dva dokladové exempláře, které pocházejí z lokalit Staré Ždánice a Svítkov.

Revizi některých lokalit uvádějí ve svých pracích ANDĚRA a VOHRALÍK (1982), SRŠŇOVÁ (1983), ŠPETLÍK (1978), VESELÝ (1983), kteří dokládají absenci sýsla v oblasti Broumovska, Litomyšlska, Podkrkonoší a Pardubicka.

Výskyt v posledních letech

Za posledních pět let máme informace o výskytu pouze ze dvou míst: 1) Lokalita Plachta u Hradce Králového (kvadrát 5861a), 2) Opatovický písník u Opatovic nad Labem (okr. Pardubice, kvadrát 5860d), lokality jsou znázorněny na obr. 2.

1) Na Plachtě byla pozorována poslední zvířata v roce 1993 (MIKÁTOVÁ 1997).

2) Výskyt na lokalitě Opatovický písník byl zjištěn v roce 1991 pracovníky

Muzea východních Čech v Hradci Králové. Tato lokalita byla pravidelně navštěvována a každoročně byl zaznamenáván pokles početnosti. V roce 1995 byly nalezeny poslední dvě nory. V letech 1996 a 1997 zde již nebyli pozorováni žádní jedinci a ani nebyla nalezena žádná nora svědčící o výskytu tohoto druhu na lokalitě. Odpovědi místních rybářů navštěvujících pravidelně lokalitu o výskytu sysla byly také negativní.

Na základě informací o údajném výskytu byly prověřeny s negativním výsledkem také lokality Přírodní památka Bludy u Lovčic (okr. Hradec Králové) a polní letiště u Chrudimí.

Závěr

Po roce 1993 zanikla kolonie syslů na lokalitě Plachta a po roce 1995 kolonie u Opatovického písničku. Tyto lokality byly posledními známými místy výskytu syslů na území východních Čech.

Summary

In 90th years beccomed extinct last two communities of European souslik in East Bohemia.

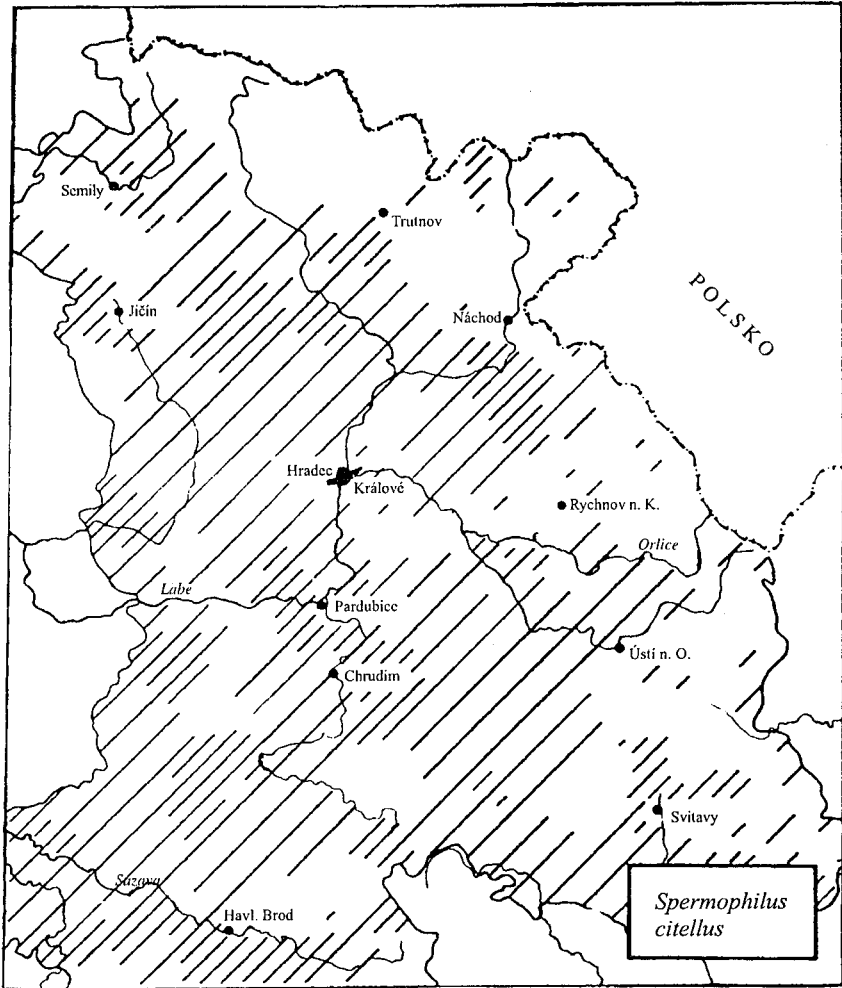
Literatura

- ANDĚRA M., VOHRALÍK V., 1982: Savci Broumova. Lynx, n.s. 21: 15-39.
- DOKONAL F., 1906: Ssavci. In.: Chrudimsko a Nasavrcko I, Pardubice: 245-249.
- GRULICH I., 1960: Sysel obecný, *Citellus citellus* L., v ČSSR. Práce brněnské zákl. ČSAV, 32: 473-561.
- MIKÁTOVÁ B., 1997: K výskytu sysla obecného (*Spermophilus citellus*) na lokalitě Hradec Králové - Na Plachtě. Acta Musei Reginahradecensis s. A 25: 227-229.
- PRAŽÁK J. P., 1896: Beitrag zur Kenntwis der Säugetierfauna Böhmens, besonderes der nordöstlichen Gebiete des Landes. Mitt. d. naturwiss. Vereins Univ. Wien: 1-20.
- RYBÁŘ P., 1972: Předběžná zpráva o rozšíření některých obratlovců ve východních Čechách. Práce a studie - Přír., Pardubice, 3: 101-140.
- SKLENÁŘ J., SVOBODA J., 1972a: SPR Bohdanečský rybník - zoologická inventarizace. Ms. dep. AOPK Pardubice.
- SKLENÁŘ J., SVOBODA J., 1972b: SPR Na hradech - zoologická inventarizační zpráva. Ms. dep. AOPK Pardubice.
- SRŠNOVÁ M., 1983: Savci okolí Litomyšle. DP PřF UK Praha.
- ŠPETLÍK J., 1978: Savci krkonošského podhůří. DP PřF UK Praha.
- VESELÝ J., 1983: Srovnání fauny savců dvou vybraných oblastí v Čechách (Tachovsko, Pardubicko). DP PřF UK Praha.

Došlo: 4.11.1997

Obr. 1: - Plošné rozšíření sysla obecného zpracované na základě dotazníkové akce (podle RYBÁŘE 1972)

Fig. 1: Occurrence of European souslik in 70th years in East Bohemia (according to RYBÁŘ 1972).

Obr. 2: - Poslední lokality sysla obecného z devadesátých let na území východních Čech (1 - Plachta u Hradce Králového, 2 - Opatovický písniček).

Fig. 2: The last localities of European souslik in 90th years in East Bohemia (1 - Plachta near Hradce Králové, 2 - Opatovický písniček).

